

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษา

การศึกษานี้เป็นแบบเชิงพรรณนา (Descriptive study) เพื่อศึกษาดัชนีมวลกายก่อนตั้งครรภ์
น้ำหนักที่เพิ่มขึ้นระหว่างตั้งครรภ์ และน้ำหนักทารกแรกเกิดที่มีการคลอดก่อนกำหนด

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษา คือ หญิงมีครรภ์ที่มาคลอดที่โรงพยาบาลลำปาง โดยได้
กลุ่มตัวอย่างจากการเลือกแบบเจาะจงจากหญิงมีครรภ์ที่มาคลอดในระหว่างเดือนมีนาคม 2547 ถึง
เมษายน 2547 เกณฑ์เลือกกลุ่มตัวอย่างมีดังนี้

1. มีอายุครรภ์ขณะคลอดอยู่ในช่วงระหว่าง 28-37 สัปดาห์ และแพทย์วินิจฉัยว่าเป็นการ
คลอดก่อนกำหนด
2. ฝากครรภ์ครั้งแรกเมื่ออายุครรภ์ไม่เกิน 24 สัปดาห์
3. สามารถสื่อสารและโต้ตอบได้
4. ยินดีให้ความร่วมมือในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไปและแบบบันทึก
ข้อมูล que ผู้ศึกษาสร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. แบบสัมภาษณ์ ข้อมูลทั่วไปประกอบด้วย 4 ส่วน คือ
 - 1.1 ลักษณะทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบด้วย อายุ สถานภาพการสมรส ระดับ
การศึกษา อาชีพ รายได้ของมารดาและครอบครัว ความเพียงพอของรายได้ ลักษณะครอบครัว
 - 1.2 ข้อมูลทางสุติกรรมและประวัติเจ็บป่วยหรือโรคประจำตัว ประกอบด้วย ประวัติ
การตั้งครรภ์ การฝากครรภ์ โรคประจำตัว โรคแทรกซ้อนระหว่างการตั้งครรภ์ น้ำหนักที่เพิ่มขึ้น
ระหว่างการตั้งครรภ์ น้ำหนักทารกแรกเกิด อายุของบุตรในปัจจุบัน

1.3 พฤติกรรมการรับประทานอาหารของมารดาระหว่างการตั้งครรภ์ ประกอบด้วย จำนวนมือของอาหารหลักและอาหารว่าง ประเภทของอาหารที่รับประทานเพิ่มขึ้น อาหารที่ไม่รับประทานระหว่างการตั้งครรภ์ ยาหรือวิตามินที่ได้รับ การสูบบุหรี่ การจำกัดอาหาร แหล่งของอาหาร ปัญหาในการซื้ออาหารหรือการประกอบอาหาร ความเชื่อและการปฏิบัติ อាកอร์ไม่สุขสบายที่เกี่ยวข้องกับการรับประทานอาหาร

1.4 ความถี่ในการรับประทานอาหารของมารดาระหว่างการตั้งครรภ์ ประกอบด้วย

1.4.1 ชนิดของอาหาร 11 ประเภท คือ

ข้าว/แป้ง/น้ำตาล	น้ำ
ถั่ว/ธัญพืช	ผัก
เนื้อสัตว์/ไข่	ผลไม้/น้ำผลไม้
นม/ผลิตภัณฑ์จากนม	เครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของแอลกอฮอล์
อาหารที่มีไขมัน	ชา/กาแฟ
น้ำอัดลม / น้ำหวาน	

1.4.2 ความถี่ในการรับประทานอาหารมี 3 ลำดับ ดังนี้

ประจำ หมายถึง รับประทานอาหารชนิดนั้น ๆ ทุกวัน หรือมากกว่า 7 ครั้ง

ต่อสัปดาห์

นาน ๆ ครั้ง หมายถึง รับประทานอาหารชนิดนั้น ๆ 1-6 ครั้งต่อสัปดาห์

ไม่รับประทาน หมายถึง ไม่รับประทานอาหารชนิดนั้นเลย

เกณฑ์การให้คะแนนแบบแผนการรับประทานอาหารมีดังนี้

การให้คะแนน	การปฏิบัติด้านดี	การปฏิบัติด้านไม่ดี
2	รับประทานอาหารประเภทนั้นเป็นประจำ	ไม่รับประทานอาหารประเภทนั้น
1	รับประทานอาหารประเภทนั้นนาน ๆ ครั้ง	รับประทานอาหารประเภทนั้นนาน ๆ ครั้ง
0	ไม่รับประทานอาหารประเภทนั้น	รับประทานอาหารประเภทนั้นเป็นประจำ

เกณฑ์การประเมินแบบแผนการรับประทานอาหาร

คะแนน	18-22	มีแบบแผนการรับประทานอาหารที่ดี
คะแนน	13-17	มีแบบแผนการรับประทานอาหารที่ควรปรับปรุง
คะแนน	≤ 12	มีแบบแผนการรับประทานอาหารที่ไม่เหมาะสม

2. แบบบันทึกข้อมูลภาวะโภชนาการของมารดาและทารกแรกเกิด ประกอบด้วย น้ำหนักมารดาก่อนการตั้งครรภ์ ส่วนสูงของมารดา คชนิมวลกายก่อนการตั้งครรภ์ น้ำหนักมารดาเมื่อฝากครรภ์แต่ละครั้ง น้ำหนักมารดาก่อนการคลอด น้ำหนักที่เพิ่มทั้งหมดในระหว่างตั้งครรภ์ น้ำหนักทารกแรกเกิด มีเกณฑ์การประเมินภาวะโภชนาการของมารดาและทารกแรกเกิด ดังนี้

ตาราง 3.1 คชนิมวลกายก่อนตั้งครรภ์และเกณฑ์การแปลผล

คชนิมวลกายก่อนตั้งครรภ์ (กิโลกรัม/เมตร ²)	เกณฑ์การแปลผล
< 19.8	น้อย
19.8 - 26	ปกติ
26 - 29	มาก
> 29	อ้วน

ที่มา: National Academy of Science, Institute of Medicine (1990)

ตาราง 3.2 คชนิมวลกายก่อนตั้งครรภ์และน้ำหนักที่ควรเพิ่มระหว่างตั้งครรภ์

คชนิมวลกาย ก่อนตั้งครรภ์ (กิโลกรัม/เมตร ²)	น้ำหนักที่ควรเพิ่มระหว่างตั้งครรภ์ (กิโลกรัม)			
	ตลอดการตั้งครรภ์ (กิโลกรัม)	ไตรมาสที่ 1 (กิโลกรัม/ไตรมาส)	ไตรมาสที่ 2 (กิโลกรัม/สัปดาห์)	ไตรมาสที่ 3 (กิโลกรัม/สัปดาห์)
< 19.8	12.50 - 18.00	2.30	0.49	0.49
19.8 - 26	11.50 - 16.00	1.60	0.44	0.44
26 - 29	7.00 - 11.50	0.90	0.30	0.30
> 29	≥ 6.00		0.30	0.30

ที่มา: National Academy of Science, Institute of Medicine (1990)

ตาราง 3.3 น้ำหนักทารกแรกเกิดและเกณฑ์การแปลผล

น้ำหนักทารกแรกเกิด (กรัม)	เกณฑ์การแปลผล
< 1,000	ELBW (Extremely low birthweight)
< 1,500	VLBW (Very low birthweight)
< 2,500	LBW (Low birthweight)

ที่มา: F. Gary Cunningham et al (2001)

การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1. การหาความตรงตามเนื้อหาของแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูล ผู้ศึกษาได้นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน ซึ่งประกอบด้วย อาจารย์ด้านการพยาบาลศาสตรและนรีเวชวิทยา 2 ท่าน และพยาบาลด้านอนามัยแม่และเด็ก 1 ท่าน พิจารณาตรวจสอบความตรงของเนื้อหาและความเหมาะสมในการใช้ภาษา หลังจากผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ศึกษาได้นำแบบสัมภาษณ์และแบบบันทึกข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขให้มีความเหมาะสมของภาษา ความชัดเจนของเนื้อหาและการเรียงลำดับข้อความตามความคิดเห็น และ ข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

2. การหาความเชื่อมั่นของแบบสัมภาษณ์ ผู้ศึกษานำไปทดลองใช้กับมารดาที่คลอดทารกในโรงพยาบาลลำปางที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา จำนวน 10 คน แล้วนำมาคำนวณความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค มีค่าเท่ากับ 0.77

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาจะเก็บรวบรวมด้วยตนเอง โดยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลและขอความร่วมมือในการดำเนินการศึกษาจากผู้อำนวยการ โรงพยาบาลลำปาง

2. พบหัวหน้ากลุ่มงานสูติกรรม หัวหน้าห้องคลอด และหัวหน้าตึกผู้ป่วยสูติกรรม โรงพยาบาลลำปาง เพื่อแนะนำตัวและขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3. เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยดูจากทะเบียนรายการการคลอด เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างแล้วผู้ศึกษาเข้าพบและแนะนำตัว แจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษา แจ้งการพิทักษ์สิทธิ์ วิธีการตอบแบบสัมภาษณ์ให้กลุ่มตัวอย่างฟังเพื่อขอความร่วมมือ

4. เริ่มสัมภาษณ์ เมื่อได้ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบ ผู้ศึกษานำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสัมภาษณ์ของกลุ่มตัวอย่างแต่ละรายไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้ศึกษานำข้อมูลมาวิเคราะห์โดยวิธีการทางสถิติ แยกวิเคราะห์ดังนี้

ใช้สถิติเชิงพรรณนา นำเสนอในรูปแบบการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่ารวมเป็นอัตรา ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ความถี่ในการรับประทานอาหารของมารดาาระหว่างตั้งครรภ์ใช้คะแนนแบบแผนการรับประทานอาหาร